

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XXVI. De Hæresi & Apostasiâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO VIGESIMA SEXTA.

De hæresi & apostasiâ.

EX tribus infidelitatis speciebus Disputatione præcedente, sectione secundâ, numero secundo enumeratis hæresim diximus esse gravissimam, cum iis, qui in hoc vitium incidunt, & major sit rerum ad Fidem spectantium notitia, & clarior divina auctoritatis, ac locutionis propositio, ex quo fit ut gravius peccent se primâ veritati mysterium aliquod revelanti non submittendo, & intellectum captivando in obsequium Fidei. Nunc ergo in quo hujus vitii enormitas consistat declarandum, ejusq; natura ac proprietates explicanda.

SECTIO PRIMA.

Varia discutuntur circa naturam, & notionem hæresis.

I.
Quid nomine hæresis intelligatur.

QUAMVIS hæresis, si nominis etymologiam spectemus, idem sonet ac peculiarem, vel unius per se electionem, vel plurium in rem aliquam seu opinionem sive bonam sive malam consensum & conspirationem, & qui hoc modo inter se conspirant vocari eadem ratione possint hæretici: propriè tamen hæc vox denotat aberrationem à verâ Fide, communique orthodoxorum circa articulos ad religionem spectantes consensione.

II.
Hæresis & secta, etiam in bonam partem in verum accipiuntur.

Est ergo hæresis latè dicta idem quod secta, nec in malam tantum, ut dixi, sed etiam in bonam partem accipitur. Hinc Cicero in Paradoxis: Cato, inquit, perfectus (meâ sententiâ) Stoicus, & ea sentit, qua non sanè probantur in vulgus, & in eâ est hæresis, que nullum sequitur florem orationis, neque dilatat argumentum. Idem in Verrem: Horum, inquit, nos hominum sectam atque institutionem prosequimur. Hinc etiam olim variæ dicebantur esse Philosophorum sectæ, quæ & in seipsis virtutis exercitationem profitebantur, & operam dabant, ut alios ad honestatem morum, vitamque rectè instituendam inducerent. Deinde ipsemet Apostolus Act. 24. & 26. nomen secta in bonam partem accipiebat: sicque sacris juxta ac profanis scriptoribus familiare olim fuit vocem illam hoc modo accipere. Jam verò longus in Ecclesiâ usus obtinuit, ut nec hæresis nec secta nomen in bono sensu sumatur, imò & ipsemet Apostolus I. ad Corinthios cap. II. v. 19. hæresis nomen in malam partem accipiebat, Oportet, inquit, & hæreses esse, &c. quo etiam modo vox hæresis & secta ab Ecclesiâ jam usurpa-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

tur; qua proinde de causâ secta à secando deducitur, quod hæretici religionem, quam catholici indivisam servant, secant ac dividant, indeque dicuntur *sectarii*: unde etiam ad Galatas cap. 5. inter vitia, quæ è cælo excludunt, numerantur *secta*.

Ex doctrinâ itaque S. Thomæ hic, quæst. 10. art. 5. & quæst. 11. art. 1. & 2. & alibi definiti hæresis potest, quòd sit error pertinax, verâ Fidei contrarius, in eo qui Fidem aliquando fuerat amplexus: quas ultimas particulas addo ob dictâ Disputatione præcedente, sect. 2. num. 2. ubi in triplici illâ divisione infidelitatis in Paganismum, Iudaismum, & hæresim, dixi ad hanc requiri ut Fides aliquando fuerit suscepta. Sicut verò Fides, quamvis in actu intellectus consistat, ut tamen est virtus, ad voluntatem etiam pertinet, & ejus actum includit, idem è contrario est de hæresi, quæ ut sit peccatum debet esse voluntaria; si enim quis in re aliquâ ad Fidem spectante erret ex ignorantia invincibili, non est hæreticus, nec dici potest committere peccatum hæresis.

Pertinacia verò hæc est voluntas resistendi doctrinæ Ecclesiæ, seu Fidei Catholicæ, nolendo scilicet judicium suum Dei, vel Ecclesiæ auctoritati subjicere, seu ut loquitur S. Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 16. ut eligat potius Ecclesiæ resistere, quàm à propriâ sententiâ recedere, quod etiam ex S. Hieronymo, & aliis Patribus defumitur, idemque cum S. Thoma tenent omnes Scholastici. Ratio autem est clara; quantumvis enim quis, etiam circa doctrinam Ecclesiæ, & Fidei articulos erret; si tamen ita animo comparatus sit, ut si sciret contrarium ab Ecclesiâ doceri, opinionem illam suam relinqueret, nullus hunc censet esse hæreticum. Hinc ergo aperte deducitur, ut quis sit hæreticus necessariam esse pertinaciam, seu obstinatum animum se judicio Ecclesiæ non submittendi. Hinc tamen non sequitur, ut quis habeat hujuscemodi

III.

Qua sit hæresis propriè sumpta definitio.

Ut Fides, ita & hæresis partim ad intellectum, partim ad voluntatem pertinet.

IV.

Quæ & quævis pertinacia ad hæresim requiratur.

Ut quis sit hæreticus, debet obstinate resistere judicio Ecclesiæ.

N

contuma-

Tom. II.

Vnico momento committi potest peccatum hæresis.

V. Peccatum hæresis cum ignorantia esse potest, non tamen ex ignorantia.

VI. Ignorantia antecedens non tollit peccatum.

VII. Ignorantia etiam vincibilis, imo affectata excusat ab hæresi.

Peccatum hoc ignorantia non est contra auctoritatem Ecclesiæ, sed obligationem sciendi.

contumaciam, requiri moram temporis, si enim sufficientem habeat cognitionem, quod Ecclesia aliquid credendum proponat, poterit uno momento contumaciter ei resistere, & incurere peccatum hæresis.

Hæresis ergo, licet cum aliquâ ignorantia esse possit, non tamen ex ignorantia, potest nimirum esse cum ignorantia concomitante, non tamen ex antecedente. Prima pars probatur; quantumcunque enim quis nesciat hunc vel illum articulum ab Ecclesiâ credendum proponi, si tamen dicat, etiam Ecclesia hoc prohiberet, illud nihilominus amplecterer, hic est animo hæreticus, estque refractarius, contumax, & rebellis Ecclesiæ: sicut si quis cernens feram, sagittam in eam emitteret, & occideret, animo tamen ita affectus, ut dicat, etiam si esset homo, idem facerem, hic animo committeret homicidium.

Secunda verò pars dicti, numero præcedente positi, hæresim scilicet, non posse esse ex ignorantia antecedente, constat; quando enim quis ex ignorantia in errorem aliquem contra Fidem incidit, non habet contumaciam, ad hæresim requisitam; qui siquidem non novit errorem illum suum esse contra Ecclesiam, non obstinate resistit Ecclesiæ, nec suum iudicium iudicio illius pertinaciter anteponit, pertinacia autem, ut ostensum est, ad peccatum hæresis est essentialiter requisita.

Idem dicendum existimo, etiam si ignorantia illa sit vincibilis, seu culpabilis, imo affectata: quamvis namque is peccet, quod negligat aut nolit scire quid Ecclesia hac in re sentiat, non tamen committit peccatum hæresis, hoc siquidem peccatum non est contra auctoritatem Ecclesiæ, per illud siquidem non refragatur Ecclesiæ, cum ignoret, quamvis culpabiliter, Ecclesiam docere contrarium, sed vel propter difficultatem aliquam aut laborem in inquirendo, quæ hac in re sit mens sententiam, diligentiam debitam non adhibet: hoc tamen non obstante, ubi sufficienter intellexerit opinionem illam suam esse contrariam iudicio Ecclesiæ, paratus esse potest ad eam relinquendum, & se submitendum Ecclesiæ, sicque non est hic pertinacia, & consequenter, neque hæresis. Est ergo hoc peccatum contra obligationem sciendi, quod scilicet non inquirat, cum tamen teneatur, aut etiam ex proposito nolit inquirere. Ignorantia proinde affectata, etsi auget peccatum illud in ratione voluntarii, non tamen illud transfert in rationem hæresis; ad hanc enim, ut sæpe diximus, requiritur pertinacia, seu contumax resistentia iudicio Ecclesiæ; hic nihilominus nescit, quamvis voluntariè & culpabiliter, hanc esse mentem Ecclesiæ.

SECTIO SECUNDA.

Resolvuntur quæstia quadam circa naturam hæresis.

I. Si in omnia peccata hæresis in gravitate aequalis.

QUÆRES, Utrum omnes hæreses sint æquales? Certum esse videtur, peccata hæresis alia aliis esse graviora, ex variis enim capitibus crescere aut decretere potest hæresis gravitas, ex majore scilicet libertate, pertinaciâ, metu extrinsecus incusso, majore vel minore credendi difficultate, & similibus. Gravius item peccaret extensivè, qui plures, vel etiam omnes libri alicujus canonici propositiones negaret, quam qui solum negaret unam.

Hac in re, loquendo formaliter, existimo omnes hæreses esse secundum se æquales. Ratio est, turpitudinem ac deformitatem hæresis in hoc sita est, quod quis Deo per Ecclesiam loquenti adhibere Fidem nolit, sed tum ejus, tum Ecclesiæ auctoritatem contemnit. Dignitas ergo obceptorum ad hoc parum deservit; æque enim Dei per Ecclesiam loquentis auctoritatem ac veracitatem contemneret, qui negaret Evam ex Adami costâ fuisse formatam, aut Abelem à Caino interfectum, & alia hujusmodi à Deo revelata, ac qui negaret Deum esse Trinum & alia. Unum: quamvis materialiter unus actus hæresis esse possit pejor alto.

Quæres secundò: An deliberatè & pertinaciter dubitans in Fide sit hæreticus? Negat Canon libro 12. de locis, cap. 9. ad quartum. Sanchez libro 2. in Decalog. cap. 7. num. 12. Tannerus & alii. Contraria tamen sententia affirmat Christianum, qui deliberatè & contumaciter dubitat in materia Fidei, esse hæreticum: ita S. Thomas 1. parte, quæst. 32. art. 4. & hic, quæst. 11. art. 1. & 2. ubi etiam Caietanus, Bannez, Aragon. Gabriel in 4. Distinct. 13. art. 1. & in 3. Distinct. 23. quæst. 2. art. 1. Suarez hic, Disputat. 19. Sect. 4. num. 10. Hurtado Disp. 80. Sect. 4. §. 21. Coninck Disp. 18. dub. 7. n. 102. Lugo hic, Disp. 20. Sect. 1. num. 17. & alii.

Notandum, dubium circa Fidem duobus modis posse contingere: primo ita ut positivè iudicet mysteria Fidei esse incerta, sicut autem deliberatè & pertinaciter dubitantem nullus dubitat quin sit hæreticus, cum hoc iudicium sit error positivus contra Fidem. Alio modo contingere potest dubium circa res Fidei, dum nimirum quis ob motiva contraria motivis Fidei, quamvis positivum illum errorem non eliciat, omnem tamen actum seu iudicium obstinatè suspendit, & vocatur dubium negativum. Hanc ergo suspensionem pertinacem auctores primo loco citati, etsi fateantur esse grave peccatum, aiunt nihilominus non esse hæresim: alii verò affirmant, adduntque si pertinax hæc illius suspensio aliis innotescat, illamque signo aliquo externo manifestet, eum incursum pœnas hæreticis statutas.

Inter hos duos procedendi modos mediâ incedendum viâ existimo. Dico itaque eum, qui hoc pacto negativè circa ea, quæ credenda proponuntur, dubitat, omnem scilicet actum ob motiva Fidei contraria deliberatè & contumaciter suspendendo, non esse propriè & physicè hæreticum, quia ille tantum est hoc modo hæreticus, qui errat in Fide, hic autem nullum habet errorem contra Fidem, cum omnem actum erroneum suspendat, sicque nullum habet actum contrarium Fidei. Dicit nihilominus potest fundamentaliter & inchoativè hæreticus; qui enim ultro hac ratione de rebus ad Fidem spectantibus dubitat, jam est in gradu proximo dubitationis positivæ. Dicit etiam potest hæreticus interpretativè; sicut namque is, qui purè omittit velle audire Sacrum, ita qui deliberatè suspendit omnem iudicium circa certitudinem rerum Fidei, censeretur potest interpretativè iudicare illas esse incertas, quod secundum omnes, ut numero 11. diximus, est positivè errare contra Fidem.

Quæres tertio: An qui assensu probabili, seu opinativo crederet articulum aliquem Fidei, incidere in hæresim; hic enim dubius esse videtur de re ad Fidem spectante, omnis quippe opinio includit

II. Hæresis omnes in ratione hæresis sunt formaliter æquales.

Materialiter una hæresis esse potest pejor alia.

III. An delib. rati dabi. tans in Fide sit hæreticus.

IV. Dubium circa res Fidei dubius non potest contingere.

Dubium negativum circa res Fidei, & dubium negativum.

V. De Fide deliberatè dubitans negativè non est propriè & physicè hæreticus.

Est inchoativè, imo interpretativè hæreticus.

VI. An actum opinativum circa res Fidei eliciens incurret hæresim.

includit formidinem, seu dubium, ergo si dubitans de rebus Fidei sit hareticus, erit etiam talis, qui actum probabilem circa res Fidei elicit. At sane, hoc nullo modo videtur admittendum, certum namque videtur, eum, qui Fidei humanam aliquem Fidei articulum credit, non incidere in haresim, cum tamen in actu solum probabili sit aliqua formido, saltem radicalis, ut in Logica dixi, Disp. 50. Sectione prima. Nisi ergo quis ita de rebus Fidei sit dubius, ut iudicet eas non esse dignas firmiore Fide, non potest cenferi hareticus.

SECTIO TERTIA.

De propositione haretica, erronea, male sonante, & similibus, quomodo distinguantur.

I. VARIÆ à Theologis recensentur propositiones, quas damnabiles appellant: Haretica, Erronea, sapiens haresim, piarum aurium offensiva, temeraria, scandalosa, injuriosa, blasphemata: quæ omnes sigillatim sunt discutienda, & quæ unaquæque censurâ digna sit declarandum.

II. Prima ergo inter has propositiones est haretica: circa quam notandum, latius patere propositionem hareticam, quam peccatum haresis, hoc liquidem præter propositionem Fidei contrariam includit actum voluntatis, nempe pertinaciam, seu voluntatem obstinatè & contumaciter resistendi Ecclesiæ, & suum iudicium illius iudicio anteponendi: propositio verò haretica illa est, quæ opponitur alicui veritati Fidei, à quoocunque demum, & quacunque ratione ac modo intentioneque proferatur, aut exaretur; ac proinde haretica censetur sine ullo respectu ad loquentem, vel scribentem, de quo plura infra, numero quarto. Sicut è contra ut propositio aliqua sit de Fide, non requiritur ut actu ex Fide proferatur, seu animo obtemperandi Ecclesiæ, sed ut sit de Fide, sufficit quòd sit à Deo revelata, hinc enim habet quòd digna sit quæ firmissimè credatur. Ad propositionem etiam hareticam parum refert à quo proferatur, sive ab eo qui Fidem aliquando susceperat, sive à Judæo, sive pagano, sed solum spectandum est utrum sit doctrinæ à Deo revelatæ contraria.

Parum refert quo animo proferatur.

Non pendet propositio haretica à persona eam proferente.

III. Quid propriè loquendo sit error.

Quæ propositio inter Theologos censetur erronea.

IV. In quo erronea propositio differat à haretica.

rejectum est supra, numero secundo, ubi diximus pertinaciam non esse de conceptu propositionis hareticæ, sed hanc in eo præcisè consistere, quòd sit propositio veritati alicui à Deo revelatæ opposita, & in illo eam dixi à peccato haresis distingui, quòd hoc actum voluntatis includat pertinaciter resistendi Ecclesiæ, propositio vero haretica spectet ad solum intellectum, & in difformitate actus cum objecto revelato. Hinc Pius Quintus, & Gregorius Decimus-tertius in Bullâ contra Michaëlem Baium differentiam in ipsius propositionibus invenerunt inter hareticas & erroneas, cum tamen Baius non fuerit contumax, nec cum pertinaciâ resistit Ecclesiæ, neque unquam habitus sit hareticus. Aliunde ergo quaerenda est hæc differentia.

non ita est exploratum.

Differentia non consistit in illâ pertinaciâ.

Baius, quavis Catholicus, habuit propositiones hareticas.

Variis itaque omisissis, quæ hinc confusissimè congeruntur, propositio erronea illa est, quæ non directè & immediatè veritati Fidei opponitur, seu quæ directè negat veritatem, quæ non est Fidei, sed conclusionis tantum Theologicæ. Ratio est, quia huiusmodi propositio non est haretica, cum id quod negat non sit revelatum, sed ex unâ propositione revelatâ, & alterâ naturali evidente deductum. Dixi id quod negat esse deductum ex unâ propositione de Fide, & alterâ evidente naturali, si enim utraque præmissa, ex qua deducitur sit de Fide, etsi, ut supra diximus, conclusio qua talis, non sit actus Fidei, cum habeatur per discursum, objectum tamen est de Fide, seu revelatum, & consequenter qui illud negaret esset hareticus. Quamvis ergo qui talem veritatem negat, non sit hareticus, aliquam tamen meretur censuram haresi inferiorem, nec aptior ei à Theologis applicari posse videtur, quam ut appelletur propositio erronea.

V. Vera propositio erronea, ut ab hareticâ distinguitur, declaratio.

Veraque præmissa huius conclusionis Theologica non debet esse de Fide.

Sequitur propositio sapiens haresim, seu, ut eam aliqui appellant, haresi proximas licet enim nonnulli hanc confundant cum propositione erronea, verius tamen videtur propositionem, quæ sapit haresim, eam esse quæ est contraria doctrinæ, quam esto non planè certum sit esse de Fide, non paucis tamen existimatur esse: sicut ergo propositio hanc doctrinam affirmans proximè accedit ad Fidem, ita propositio illam negans est proxima haresi, qualis etiam videtur negans conclusionem, quæ deducitur, etsi non penitus clarè, ex duabus præmissis de Fide. Unde, cum, ut diximus, objectum propositionis deductæ ex duabus præmissis de Fide, sit de Fide, & revelatum, propositio illam negans erit haretica, sicque fortietur utramque rationem, nempe haresis, & haresim sapientis. Quare mihi videtur huiuscemodi propositio pejor, & censura illius gravior censurâ propositionis erroneæ.

VI. Propositio Sapiens haresim in quo distinguitur à propositione erronea.

Haresis, & sapiens haresim eandem interdum in eadem propositionem.

Propositioni sapienti haresim affines sunt duæ aliæ, Male sonans, & piarum aurium offensiva. Quoad primam, propositio male sonans illa dici potest, quæ verbis abutitur, eaque usurpat in sensu à communi fidelium sensu diverso. Unde quamvis hareticam, vel etiam erroneam significationem non habeant, dissonantiam nihilominus quandam continent ab usurpatâ passim à Catholicis illarum vocum acceptione. Exemplum poni solet in hac propositione: In Deo sunt tres essentia relative, quæ ita sonat, quasi in Deo essent tres essentia, ac proinde malè sonat.

VII. Quid sit propositio malè sonans.

Propositio piarum aurium offensiva illa est, per quam indecens aliquid vel indecorum de Deo, Sanctis, vel religione profertur, hæc namque piæ aures audire sine summâ molestitiâ non possunt.

VIII. In quo sit propositio piarum aurium offensiva.

TOM. II.

Quamvis autem hujusmodi etiam propositiones malè sonent sicut præcedentes, quam ob causam nonnulli eas à malè sonantibus non distinguunt, in hoc tamen ab illis differunt, quòd propositio malè sonans, ut dixi, vocibus abutatur, easque in sensu à communi fidelium acceptatione diverso usurpet; propositio verò piarum aurium offensiva verbis in propriâ significatione utitur, sed propter indecorum loquendi modum Catholici & pii homines per istiusmodi propositiones offenduntur.

Hæc propositio non abutitur, sed propterea verba usurpat.

IX.

Temeritas est quadam vel in agendo vel loquendo præcipitatio.

Sequitur propositio temeraria; ad quam intelligendam operæpretium erit recolere quod ex Sancto Thoma 2. 2. quæst. 53. art. 3. ad secundum notat Suarez hic, Disp. 19. Sect. 2. numero vigesimo; temeritatem scilicet esse præcipitationem quandam, aliquid sine iudicio aut regulâ rationis faciendi. Sicut ergo illud temerariè factum censetur, quod fit sine regulâ rationis, ita propositio illa jure appellatur temeraria, quæ sine sufficiente ratione vel auctoritate profertur. Hoc autem, ut loco citato rectè advertit Suarez, duobus modis contingit, positivè & negativè: tunc propositio est in re ad Fidem spectante positivè temeraria, quando est contra communem Patrum vel Scholasticorum sententiam; cum enim tot ac tales viri in eam conspiciunt, fieri non potest, ut sine urgentissimâ ratione, aut firmissimis sacrarum literarum testimoniis id præsentent, ac proinde non potest contraria assertio nisi sufficiente ullâ ratione vel auctoritate, quæ eam à temeritate eximat. Propositio verò negativè temeraria est, quæ sine ullo sufficiente fundamento profertur, sive alii contrarium affirmant, sive non, ut si quis ex solâ conjecturâ tanquam certum affirmaret diem iudicii intra centum aut ducentos annos futurum. Nec in rebus sacris tantum, sed etiam Philosophicis sua reperiri potest temeritas.

Propositio negativè temeraria.

X.

Declaratur in quo peculiariter consistat propositio scandalosa.

Propositio scandalosa, ut aliquid supra quædam ex jam dictis propositionibus superaddit, illa est, quæ ruinæ spiritualis occasionem audientibus præbet, vel scilicet ad mala incitando, vel à bonis operibus retardando, ut si quis aliquid proferat, quod statui religioso detrahit. In præsentem autem illa doctrina censetur scandalosa, quæ occasionem dat errandi in Fide. Hinc seditiosa propositio est, quæ incitat ad seditionem, Blasphemata, quæ irreverentiam contra Deum aut Sanctos, vel res sacras, etiam inanimatas continet, quæ proinde vocari insuper potest Injuriosa. Propositio denique quæ verus Dei cultus minuitur, & pietatis opera, vocatur Impia. Licet verò singulis propositionibus singulas censuras applicare contentur Theologi, eidem nihilominus propositioni, ut supra notavi, censuræ variorum applicari possunt. Hinc in Concilio Basilienensi sessione 22. hæc propositio, *Christus quotidie peccat*, vocatur *erronea, scandalosa, & piarum aurium offensiva*.

Propositio seditiosa, blasphama, impia.

Eidem propositioni varia interdum censura competunt.

Quæres, quid sit apostasiâ? Non est sermo de apostasiâ ab ordine aliquo religioso, sed à Fide. Quæstionem hanc, quæ ferè tota est de modo loquendi, breviter expediam: qui eam fufius tractatam videre cupit, legat Sanchez lib. 2. in Decalog. capite septimo, Suarez hic, Disp. 16. sect. 5. & alios. Quamvis ergo apostasiâ ut plurimum vocetur recessus à tota Fide Christi, quâ de causâ Julianus appellatur apostata, ad apostasiâ tamen hoc absolute non videtur requiri, sed ad hanc appellationem sufficit, si quis Fidem ex parte tantum deferat: unde S. Cyprianus libro primo, Epist. 2. vel ut alibi habetur, 54. hæreticos inter apostatas recenset.

XI. In quo sit malitia apostasiâ.

S. Cyprianus hæreticos numerat inter apostatas.

Ratio est, quia hæretici non minus Fidem relinquunt, quam illi, qui ad Mahometismum transeunt, vel Judaismum: Unde S. Thomas 2. 2. quæst. 12. art. 1. Corpore, ad apostasiâ solùm requirit, ut qui prius Deo per Fidem erat conjunctus, non maneat ei conjunctus per Fidem: quo etiam sensu explicat illud Prov. 6. vers. 12. *Homo apostata vir inutilis*, quia scilicet nihil facere potest, quod Deo placeat, sine Fide siquidem impossibile est placere Deo. Antonomasticè tamen apostatæ appellantur illi, qui Christum penitus negant, ob quam causam, ut diximus, Julianus simpliciter vocatur *apostata*, non alii Imperatores, qui in hæresim aliquam sunt prolapsi. Ad apostasiâ tamen non videtur necessarium, ut quis baptismum susceperit, unde & catechumenus, si Fidem, quam susceperat, delerens incidat in hæresim, dici potest apostata.

XII. Ratio quare hæretici dici possint apostata.

Homo apostata vir inutilis.

Cur Julianus præcise vocetur apostata.

Quæres, utrum qui relicta Fide Catholicâ, quam prius fuerat amplexus, ad Judaismum vel Paganismum transit, appellari possit propriè hæreticus. Pars negativa videtur probabilior, hæreticus namque in rigore solùm vocatur is, qui Christianitatis professionem retinet: merito tamen hæreticorum pœnis plectitur, hæc siquidem non solùm contra hæreticos strictè dictos late sunt, sed generatim contra apostatas. Utrum autem apostasiâ addat malitiam specie distinctam, & in confessione aperiendam, affirmat Suarez cum aliis; nonnulli tamen, quamvis hæc circumstantia sit gravis, & si velis, specie etiam distincta, non tamen potest, inquit, confessario esse ignota, cum ipso facto quòd quis hoc peccatum consteatur, sciat confessarius esse illud commissum post baptismum, peccata namque ante baptismum commissa non sunt subiecta clavibus, ut ex communi sententiâ Theologorum, & ipsa Synodo Tridentinâ est manifestum.

XIII. Transiti à Fide ad Paganismum non est propriè hæreticus.

Circumstantia apostasiâ, quo pacto sit in confessione aperienda.

Tractatio de pœnis hæreticorum, tam spiritualibus, quam temporalibus ad rerum merè moralium Scriptores pertinet, non ad Theologiam scholasticam, seu quæ in scholis prælegi auditoribus solet: quare inter alias res morales in unum per se Tomum congestas, commodius hæc quæstio disputabitur. Videatur Sanchez tomo primo in Decalogum, libro secundo, cap. sexto, Suarez in parte morali Fidei, Laymannus, Bonacina, Filliucius, & alii.

XIV. De pœnis hæreticorum agere spiritus ad rerum moralium Scriptores.